

A PANNON EGYETEM PEDAGÓGUSKÉPZŐS HALLGATÓINAK NÉZETEI, ATTITÚDJEI A FENNTARTHATÓSÁGRÓL

IMRE NÓRA

PANNON EGYETEM – HUMÁNTUDOMÁNYI KAR

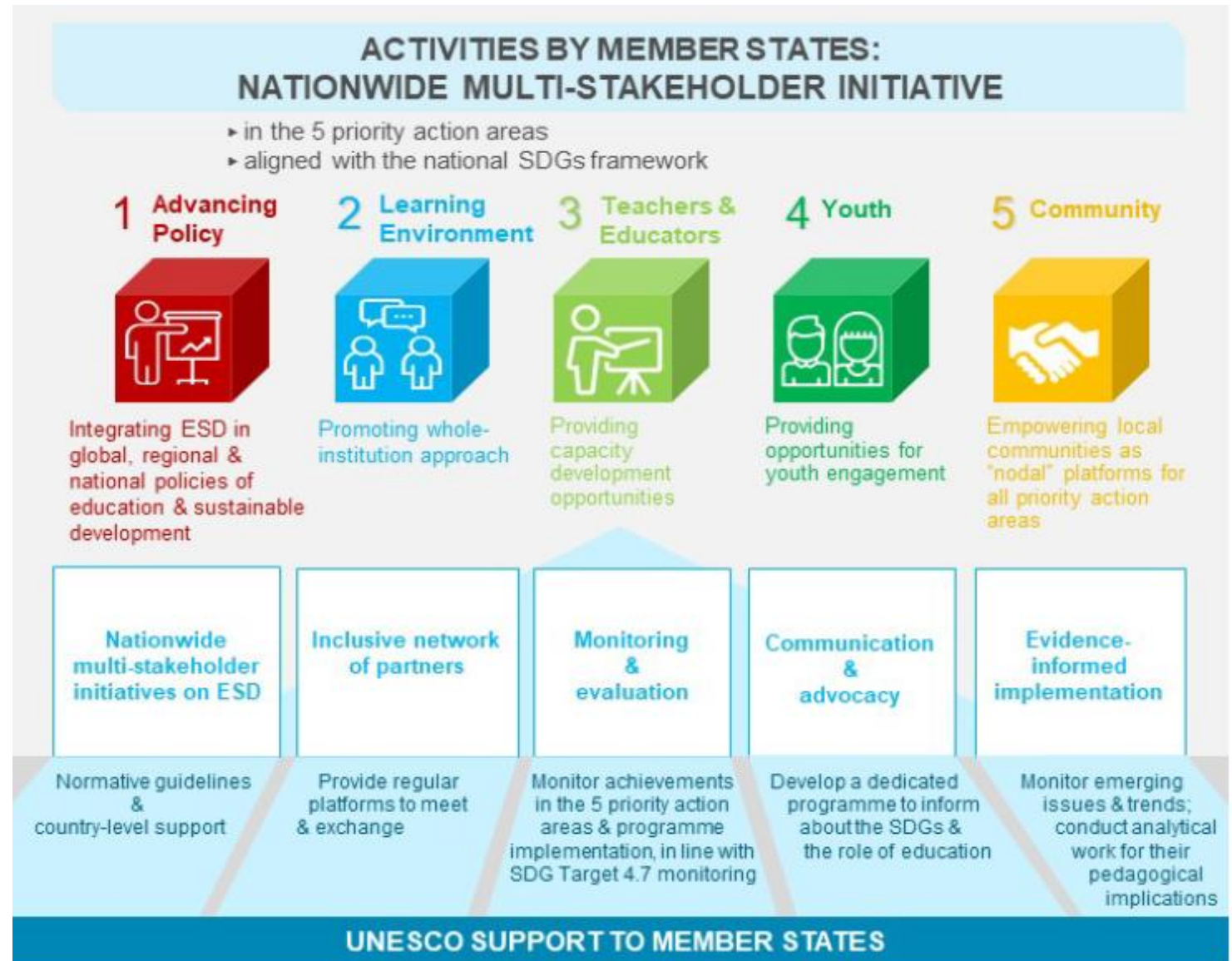
NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

ELMÉLETI KERET

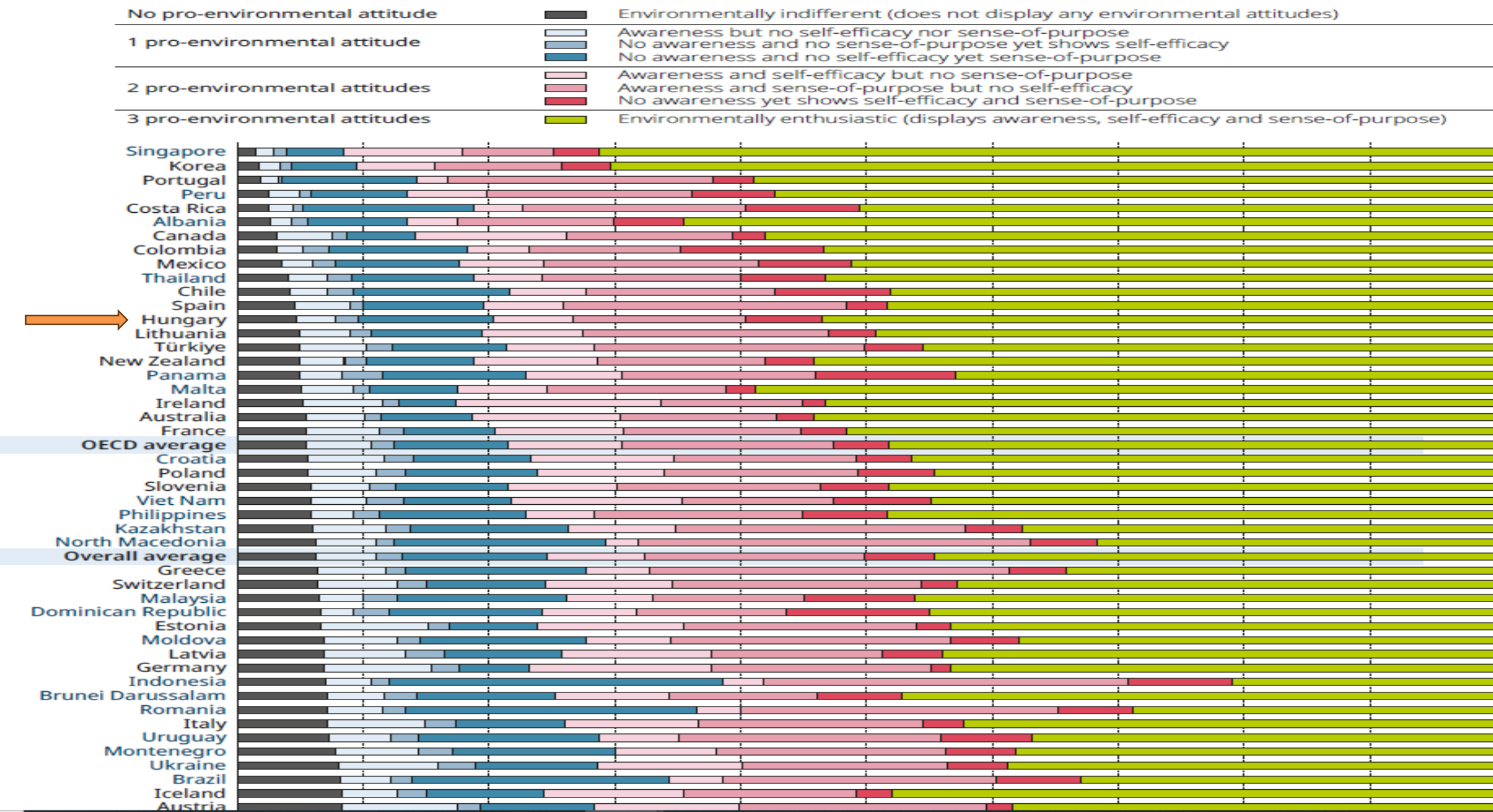
Mi az oktatási rendszer szerepe az éghajlatváltozás mérséklésében, a fenntarthatóság témakörében?

Az oktatási rendszer szerepe

- Az oktatási rendszer **univerzalitása** – normák, értékrendek, viselkedések befolyásolásában.
- A környezeti oktatás hatóköre - a **koragyermekkor** oktatástól és gondozástól (ECEC) a felsőoktatáson át a felnőttképzésig. (LLL)
- A helyi / iskolai szintű kezdeményezések a generációk közötti és a helyi együttműködés révén **érintik a családokat, a közösségeket** és a társadalmi hálózatokat.
- Az oktatás lehetőséget kínál **interdiszciplináris** megközelítésre tananyagközi és tanórán kívüli tanulás révén (Nusche et al. 2024).

Percentage of students who display different combinations of environmental attitudes

A környezeti fenntarthatóságra irányuló oktatással kapcsolatos stratégiák és szakpolitikák - ECEC

- A környezeti fenntarthatóságra irányuló tanulás **nem képezi az EU oktatási és képzési politikájának rendszerszintű jellemzőjét.**

Table 2. Strategies and policies on education for environmental sustainability across EU-27

EDUCATION POLICIES RELATING TO ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY	Member States																											
ECEC	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	
Specific strategy	●	●	○				○				●	○		●						○			●	○			○	
Part of other education strategies	●	●	●	●	●			●				○	●	●				●	○								●	
Part of other policy documents	●																											

A KUTATÁS CÉLJA

A kutatás célja:

- feltárja a Pannon Egyetem HTK óvodapedagógus- és tanító szakos - nappali és levelező tagozatos - hallgatóinak a véleményét, attitűdjeit a globális felmelegedésről, a fenntarthatóság kérdéseiről, a klímatudatosságra nevelésről.

A KUTATÁS KÉRDÉSEI

- K1: Milyen nézeteik vannak az óvodapedagógus- és a tanító szakos hallgatóknak a **globális felmelegedésről**?
- K2: Milyen nézeteik vannak az óvodapedagógus- és a tanító szakos hallgatóknak a **fenntarthatóságról**?
- K3: Milyen nézeteik vannak az óvodapedagógus- és a tanító szakos hallgatóknak a **saját szerepükről a klímaváltozásban**?
- K4: Milyen **pedagógiai módszereket** alkalmaznának az óvodapedagógus- és a tanítószakos hallgatók a gyermekek klímatudatosságának növelése érdekében?
- K5: Milyen **jó gyakorlatokat** ismernek a hallgatók, amelyeket már alkalmaznak az óvodákban és az iskolákban a klímatudatosság emelése érdekében?

A KUTATÁS MINTÁJA

- Célcsoport: - óvodapedagógus-, tanító szakos hallgatók
- Hozzáférés-alapú minta - Pannon Egyetem nappali és levelező tagozatos óvodapedagógus-, tanító szakos hallgatói (n=71)

1. évfolyamos
nappalis
hallgatók
(n=15)

Óvodaped. – 9 fő
Tanító – 6 fő

2. évfolyamos
nappalis
hallgatók
(n=8)

Óvodaped. –
8 fő

1. évfolyamos
levelezős
hallgatók (n=33)

Óvodaped – 25 fő
Tanító – 8 fő

levelezős
hallgatók
(n=15)

2025. ápr.

Óvodaped –
11 fő

Tanító – 4 fő

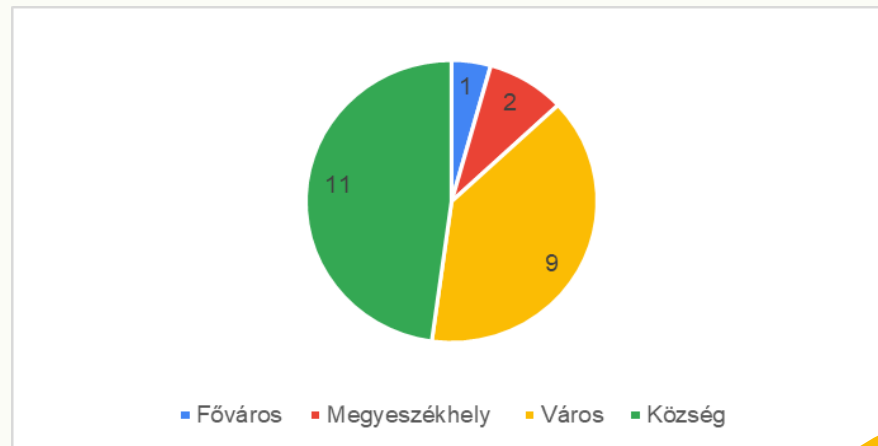

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

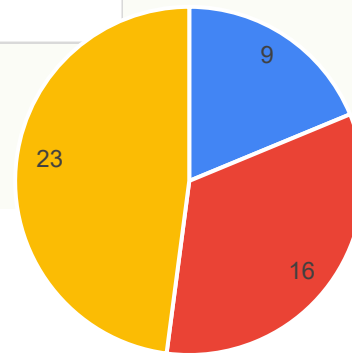
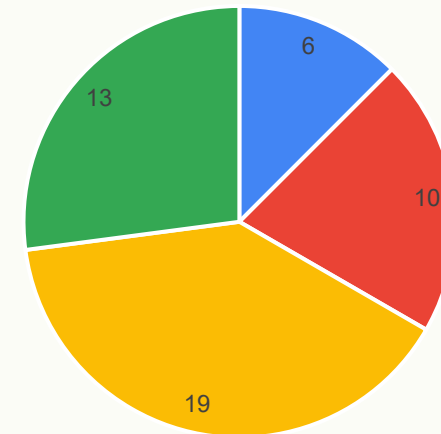
AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

A MINTA JELLEMZŐI

- Nappali tagozatos hallgatók (n=23)

- Levelező tagozatos hallgatók (n=48)

- 1-8. évfolyamos általános iskola vagy annál kevesebb
- Szakképzettség - érettségi nélkül
- Érettségi
- Felsőfokú végzettség (főiskola, egyetem)

- Megyeszékhely
- Város
- Község

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

A KUTATÁS MÓDSZERE

- **Kvalitatív vizsgálat**
- Strukturált interjú (nyitott kérdések) - írásbeli verziója
- **Mérőeszköz:**
  - 9 kérdéskör
  - Háttérváltozók – (nem, kor, lakóhely, szak, anya legmagasabb iskolai végzettsége, előző tanulmányok)
- **Adatfelvétel – 3 különböző célcsoport**
  - Nappali tagozatos hallgatók - 2024 február
  - Levelező tagozatos hallgatók - 2024 május
  - Levelező tagozatos hallgatók – 2025. április

Kvalitatív tartalomelemzés

Hibrid kódolás -

Deduktív kódolás – főkérendszer / tematikus kódok

Induktív kódolás – alkódok kialakítása

Elemzési témakörök:

Víziók a jövőről

Globális felmelegedés

Fenntarthatóság

A szerepvállalás különböző formái

Óvoda / általános iskola a klímatudatosságra nevelésben

Home

Import

Codes

Memos

Variables

Analysis

Mixed Methods

Visual Tools

Reports

MAXDiction

Stats

TeamCloud

New Project

Open Project

Reset Activations

Logbook

Teamwork

Merge Projects

Save Project As

Save Anonymized Project As

Project from Activated Documents

External Files

Archive Data

What is AI Assist?

Documents

Documents

2025 Levelező

Nappali_1évfolyam

Nappali_2évfolyam

Levelező_tagozat_1. évfolyam

Sets

Codes

Codes

1. Mit gondolsz hogyan fog alakulni az élet a Földön az elkövet

2. Mit gondolsz a saját életedben mi lesz 15-20 év múlva?

3. Mit gondolsz a globális felmelegedésről?

4. Mit gondolsz a globális fenntarthatóságról?

5. Szerinted az emberiség mit tud tenni a Földön lévő élet megó

6. A saját életedben, a mindennapokban mit teszel a Földön lévő

7. Mit gondolsz néhány év múlva óvodapedagógusként, tanítóként

8. Milyen lépéseket tennél a gyermekek klímatudatosságának növe

9. Milyen jó gyakorlatokat ismersz, amit már alkalmaznak az óvo

Víziók a jövőről

Víziók a Földről

Jövőbeli tervek egyéni szinten

Globális felmelegedés

Globális fenntarthatóság

Szerepvállalás

Kollektív cselekvési lehetőségek

Egyéni cselekvési potenciál

2025. 02. 27. 10:07:37 (9 Paragraphs)

Document

100%

AB

618

128

134

72

284

0

...

1. Mit gondolsz hogy

2. Mit gondolsz a saji

3. Mit gondolsz a glo

4. Mit gondolsz a glo

5. Szerinted az ember

6. A saját életedben, i

7. Mit gondolsz néhá

8. Milyen lépéseket te

9. Milyen jó gyakorlat

1. További forró, csapadéktelen nyarakra számítok, szélsőséges időjárással. Sok árvíz, hurrikán stb

2. Nagyon remélem tanítani fogok egy olyan intézményben ,ahol a pedagógusok lelkesek, az intézményvezető pedig nem hagyja, hogy egymást fúrják beosztottjai. A lányom 20 év múlva 30 éves lesz, a fiam pedig 33 éves. Boldognak szeretném őket látni.

3. Engem nagyon aggaszt ez a téma, de úgy gondolom, bizonyos generációt abszolút nem érdekel, nem elegendők a jelenlegi edukációs eszközök. Falun nagyon keveseket érdekel, az idősebb emberek úgy érzik, őket már nem érinti, ezért nen törődnek ezzel. Ez azért egészen aggasztó.

4. Ugyanaz, mint az előző kérdésről. Továbbra is több edukációs tartalom kell, és az emberek fejében elültetni a tenni akarást. Csakis együtt tehetünk.

5. Emberiség együtt úgy tud tenni ha az egyén is tenni akar. Sokkal szigorúbb szankciók bevezetésével működhet. Az emberek fejében az él, hogy amit a jog nen tilt azt szabad tenni. Jellemzően kiskapu kereső, kevésbé tevőleges a magyar ember. Amígy nem érti ,hogy ez kötelességünk, addig tenni sem fog, mert majd tesz más, akit érdekel.

6. Nem szemetelek, szemetemet szelektíven gyűjtöm, ha lehet vonatozom, nem autózom. Lehetőleg nem veszek eldobható műanyagot, nem használok vegyszert a kertemben, természetes lemosókat használok, próbálom a méheket védeni, ültetek olyan növényeket, mint a levendula, rzmaring, kakukkfű,ami vonza a rovarokat.

7. Nagyon remélem,hogy nemcsak környezet és technika órákon lehrt a témával foglalkozni hanem minden órába belecsempészhajuk a témát. Projekt munkák létrehozása, erdőlátogatások,közösségi szemétszedés, ha lehet intézményi hozzájárulás bizonyos természetvédelmi táj fenntartásához.

8. Edukáció, rengetek közösségi munka, amiket felsoroltam, azokat beépíthetjük a gyerekek mindennapjaiba. Közös szemétszedés ,faültetés, és alapvető szokások bevezetése otthonra is. Szorosan a szülőkkel együttműködve. Plusz pontok jutalmazási rendszer bevezetése.

9. Szelektív hulladék gyűjtése, közös szemétszedés parkokban, fa ültetés, méhmenedék építése.

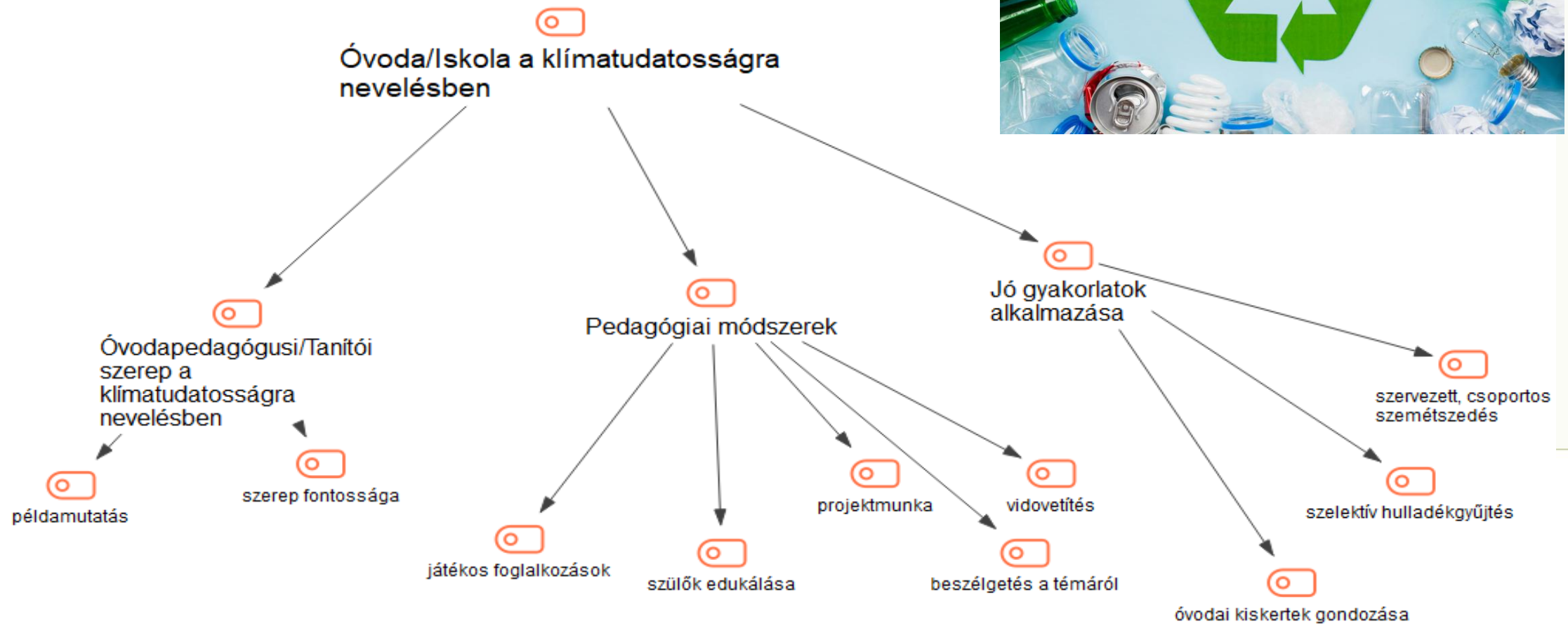
Retrieved Segments

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

▼		Víziók a jövőről		0
		Víziók a Földről		55
		Jövőbeli tervek egyéni szinten		55
		Globális felmelegedés		55
		Globális fenntarthatóság		52
▼		Szerepvállalás		0
		Kollektív cselekvési lehetőségek		55
		Egyéni cselekvési potenciál		56
▼		Óvoda/Iskola a klímatudatosságra nevelésben		0
		Óvodapedagógusi/Tanítói szerep a klímatudatosságra nevelésben		54
		Pedagógiai módszerek		53
		Jó gyakorlatok alkalmazása		55

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

Hierarchical Code-Subcodes Model

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

Documents

Documents

> 2025 Levelező

> Nappali_1évfolyam

> Nappalis_2évfolyam

> Levelező_tagozat_1. évfolyam

Sets

Codes

5. Szerinted az emberiség mit tud tenni a Földön lévő élet megő

6. A saját életedben, a mindennapokban mit teszel a Földön lévő

7. Mit gondolsz néhány év múlva óvodapedagógusként, tanítóként

8. Milyen lépéseket tennél a gyermekek klímatudatosságának növe

9. Milyen jó gyakorlatokat ismersz, amit már alkalmaznak az óvo

✓ Víziók a jövőről

• Víziók a Földről

• Jövőbeli tervek egyéni szinten

• Globális felmelegedés

• Globális fenntarthatóság

✓ Szerepvállalás

• Kollektív cselekvési lehetőségek

• Egyéni cselekvési potenciál

✓ Óvoda/Iskola a klímatudatosságra nevelésben

> Óvodapedagógusi/Tanítói szerep a klímatudatosságra nevelésben

> Pedagógiai módszerek

> Jó gyakorlatok alkalmazása

Retrieved Segments

16 coded segments (from 8 documents, 1 document group)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:18:12

Kevesebb szemetet termelni, komposztálás, környezettudatosságra jobban figyelni.

2024. 05. 07. 10:18:12, Pos. 5

Szerepvállalás > Kollektív cselekvési lehetőségek (0)

Szelektíven gyűjtöm a szemetet, nem szemetelek.

2024. 05. 07. 10:18:12, Pos. 6

Szerepvállalás > Egyéni cselekvési potenciál (0)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:21:40

Minden apró cselekedetet betarthatna, ami nem esik nehezére. Pl: szemetelés, vízpocsékolás..

2024. 05. 07. 10:21:40, Pos. 5

Szerepvállalás > Kollektív cselekvési lehetőségek (0)

Nem szemetelek, nem égetem a villanyt feleslegesen, vízzel spórolok.

2024. 05. 07. 10:21:40, Pos. 6

Szerepvállalás > Egyéni cselekvési potenciál (0)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:22:31

Kevesebbet használja az autót , inkább gyalog vagy busszal megy. Szemétszedésben részt veyz, illetve egyéb önkéntes m

2024. 05. 07. 10:22:31, Pos. 5

Szerepvállalás > Kollektív cselekvési lehetőségek (0)

Szelektíven gyűjtöm a hulladékot, nem szemetelek.

2024. 05. 07. 10:22:31, Pos. 6

Szerepvállalás > Egyéni cselekvési potenciál (0)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:24:40

Kevesebb káros anyaggal szennyezik a levegőt.

2024. 05. 07. 10:24:40, Pos. 5

Szerepvállalás > Kollektív cselekvési lehetőségek (0)

Szelektív hulladék gyűjtés.

2024. 05. 07. 10:24:40, Pos. 6

Szerepvállalás > Egyéni cselekvési potenciál (0)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:32:09

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

Documents

Documents

> 2025 Levelező

> Nappali_1évfolyam

> Nappalis_2évfolyam

> Levelező_tagozat_1. évfolyam

Sets

Codes

5. Szerinted az emberiség mit tud tenni a Földön lévő élet megő

6. A saját életedben, a mindennapokban mit teszel a Földön lévő

7. Mit gondolsz néhány év múlva óvodapedagógusként, tanítóként

8. Milyen lépéseket tennél a gyermekek klímaturatosságának növe

9. Milyen jó gyakorlatokat ismersz, amit már alkalmaznak az óvo

Víziók a jövőről

Víziók a Földről

Jövőbeli tervek egyéni szinten

Globális felmelegedés

Globális fenntarthatóság

Szerepvállalás

Kollektív cselekvési lehetőségek

Egyéni cselekvési potenciál

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben

Óvodapedagógusi/Tanítói szerep a klímaturatosságra nevelésben

Pedagógiai módszerek

Jó gyakorlatok alkalmazása

Retrieved Segments

Segments

24 coded segments (from 8 documents, 1 document group)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:18:12

Remélem fontos alapokat tudok biztosítani ebben számukra.

2024. 05. 07. 10:18:12, Pos. 7

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Óvodapedagógusi/Tanítói szerep a klímaturatosságra nevelésben (0)

Különböző játékok és foglalkozások által mutatnák nekik, hogy ez mennyire fontos dolog.

2024. 05. 07. 10:18:12, Pos. 8

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Pedagógiai módszerek (0)

Föld napján rengeteg ehhez kapcsolódó foglalkozás, szelektív gyűjtés.

2024. 05. 07. 10:18:12, Pos. 9

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Jó gyakorlatok alkalmazása (0)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:21:40

Szerintem még fontosabb téma lesz, elképzelhetőnek találom, hogy kötelező lesz tanulniuk róla.

2024. 05. 07. 10:21:40, Pos. 7

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Óvodapedagógusi/Tanítói szerep a klímaturatosságra nevelésben (0)

Játékosan motiválnám őket, hogy védjék a Földet.

2024. 05. 07. 10:21:40, Pos. 8

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Pedagógiai módszerek (0)

Föld napján számos tevékenységet alkalmaznak, példát sajnos nem tudok.

2024. 05. 07. 10:21:40, Pos. 9

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Jó gyakorlatok alkalmazása (0)

Nappalis_2évfolyam > 2024. 05. 07. 10:22:31

Próbálok minél tudatosabban bevinni az óvodai foglalkozásokba a környezet tudatosságot.

2024. 05. 07. 10:22:31, Pos. 7

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Óvodapedagógusi/Tanítói szerep a klímaturatosságra nevelésben (0)

Játékosan felhívnam rá a figyelmet

2024. 05. 07. 10:22:31, Pos. 8

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Pedagógiai módszerek (0)

Versek , mondókák, földgömbön ismertetés.

2024. 05. 07. 10:22:31, Pos. 9

Óvoda/Iskola a klímaturatosságra nevelésben > Jó gyakorlatok alkalmazása (0)

Összegzés

Klímatudatosságra,
fenntarthatóságra nevelés
– koragyermekkorban –
1. lépés az oktatási
rendszerben

Környezeti oktatásban,
nevelésben való
szerepvállalás:

Óvodapedagógusi-,
tanítói szerep fontossága

Példamutatás,
mintakövetés

Pedagógiai módszerek, jó
gyakorlatok ismerete

Tudás- viselkedés közötti
kapcsolat

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

Publication bibliography

Borgonovi, Francesca; Brussino, Ottavia; Seitz, Helke; Bertoletti, Alice; Biagi, Federico; Bitat, Abdelfeteh et al. (2022): Young people's environmental sustainability competence: Emotional, cognitive, behavioural, and attitudinal dimensions in EU and OECD countries.

Broström, Stig (2015): Science in early childhood education. In *Journal of education and human development* 4 (2), p. 1.

Husa, Sari; Kinos, Jarmo (2005): Academisation of early childhood education. In *Scandinavian Journal of Educational Research* 49 (2), pp. 133–151.

Lillvist, Anne; Sandberg, Anette; Sheridan, Sonja; Williams, Pia (2014): Preschool teacher competence viewed from the perspective of students in early childhood teacher education. In *Journal of Education for Teaching* 40 (1), pp. 3–19.

Meadows, Donella H.; Randers, Jørgen; Meadows, Dennis L. (2005): A növekedés határai. Harminc év múltán. Budapest: Kossuth Kiadó.

Mellgren, Elisabeth; Gustafsson, Karin (2011): Early childhood literacy and children's multimodal expressions in preschool. In : Educational encounters: Nordic studies in early childhood didactics: Springer, pp. 173–189.

Nachtigall, Daniel; Lutz, Luisa; Cárdenas Rodríguez, Miguel; D'Arcangelo, Filippo Maria; Haščič, Ivan; Kruse, Tobias; Pizarro, Rodrigo (2024): The Climate Actions and Policies Measurement Framework: A Database to Monitor and Assess Countries' Mitigation Action. In *Environmental and Resource Economics* 87 (1), pp. 191–217.

Nilsson, Monica; Ferholt, Beth; Lecusay, Robert (2018): 'The playing-exploring child': Reconceptualizing the relationship between play and learning in early childhood education. In *Contemporary Issues in Early Childhood* 19 (3), pp. 231–245.

Nusche, Deborah; Rabella, Marc Fuster; Lauterbach, Simeon (2024): Rethinking education in the context of climate change: Leverage points for transformative change.

OECD (2022a): Are Students Ready to Take on Environmental Challenges? Paris: OECD Publishing (PISA).

OECD (2022b): Climate Tipping Points. Insights for Effective Policy Action. Paris: OECD Publishing.

OECD (2022c): Trends Shaping Education 2022. Paris: Organization for Economic Cooperation & Development (Trends Shaping Education Ser).

OECD (2023a): OECD International Summit on the Teaching Profession Teaching for the Future. Global Engagement, Sustainability and Digital Skills: Dandy.

OECD (2023b): OECD Skills Outlook 2023 Skills for a Resilient Green and Digital Transition: OECD.

Palla, Linda; Vallberg Roth, Ann-Christine (2022): Inclusive ideals and special educational tools in and out of tact: didactical voices on teaching in language and communication in Swedish early childhood education. In *International Journal of Early Years Education* 30 (2), pp. 387–402.

Pramling, Niklas; Wallerstedt, Cecilia; Lagerlöf, Pernilla; Björklund, Camilla; Kultti, Anne; Palmér, Hanna et al. (2019): Play-responsive teaching in early childhood education: Springer Nature.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

„A **TKP2021-NKTA-21** azonosítószámú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a 2021. évi Tématerületi Kiválóság Program pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM